

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Amanda Bjernestedt
08-563 086 15
amanda.bjernestedt@uka.se

Datum/ löpnummer 2019-06-18 / 8

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Satsning på sommarkurser har gett effekt

Efter regeringens satsning på sommarkurser från år 2018 i syfte att fler skulle studera på sommaren för att nå en lärarexamen på kortare tid, har 19 procent fler lärarstudenter och 45 procent fler verksamma lärare valt att studera sommarkurser. Drygt 14 000 studenter läste sommarkurser år 2018. 74 procent studerade på distans och sommarkursstudenterna var i genomsnitt äldre än den totala studentpopulationen.

Sommarkurser i högskolan fyller flera olika syften. Studier på sommaren kan ge studenter en möjlighet att förkorta sin totala studietid och därmed snabbare ta examen och komma ut på arbetsmarknaden. Därutöver kan studier på sommaren möjliggöra vidare- och fortbildning för yrkesverksamma personer. Andra återkommande syften med sommarkurser, som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) visat i en tidigare analys¹, är förberedelse inför annan högskoleutbildning och säsongsberoende kurser med fältarbete. Som UKÄ konstaterade då kunde de flesta sommarkurser ingå i en generell examen, men desto färre var relevanta för en yrkesexamen. Sommarkurser ges nästan uteslutande som fristående kurser² och de allra flesta studenter läser sommarkurser på distans. Sommarkurser skiljer sig alltså delvis från det ordinarie utbildningsutbudet vid universitet och högskolor avseende syfte och studieform, vilket gör det angeläget att särskilt följa utvecklingen inom området.

Sommarkurser har varit föremål för olika riktade satsningar. Under 1990-talet tillförde regeringen lärosätena särskilda resurser för sommarkurser vilket ledde till att utbudet ökade till ca 700 kurser med 20 000 studenter år 1996.³ Inför år 2002 gjordes ytterligare en satsning då lärosätena tillfälligt fick avräkna full ersättning inom takbeloppet för sommarkurser oavsett prestationsgrad. Syftet var att stimulera universitet och högskolor att anordna fler sommarkurser för att underlätta för studenter att förkorta sin bruttostudietid samt möjliggöra studier för de studenter som enbart kunde studera på sommaren. År 2002 anordnades ca 600 sommarkurser.⁴

Regeringen gav i november 2017 i uppdrag åt elva lärosäten att från och med 2018 anordna fler sommarkurser i syfte att främja mer effektiva studier och en snabbare väg till examen.⁵ För att motverka lärarbristen skulle lärosätena i första hand anordna sommarkurser som kunde ingå i en lärarexamen eller fungera som vidareutbildning för obehöriga lärare. Kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), svenska som andraspråk och behörighetsgivande kurser för idrottslärare skulle prioriteras. Lärosätena hade även utrymme att använda medlen till att anordna andra sommarkurser.

¹ *Sommarkursernas utveckling, prestationsgrad och ekonomiska betydelse*. Effektivitetsanalys 2013/2, UKÄ

² UHR:s statistik om antagning till sommarkurser år 2019, <https://www.uhr.se/om-uhr/nyheter/2019/drygt-28-000-antagna-till-arets-sommarkurser/>

³ *Särskilda utbildningsatsningar – vad blev det av dem?* Högskoleverkets rapportserie 1998:4 R

⁴ *För- och nackdelar med ett ökat studieår*. Rapport från en arbetsgrupp inom Sveriges universitets- och högskoleförbund, 2003-04-28

⁵ Regeringsbeslut U2017/04678/UH

Datum
2019-06-18Reg.nr
52-5-19

Lärosätena som berördes av uppdraget var Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet, Malmö universitet, Mälardalens högskola, Högskolan Dalarna och Högskolan Kristianstad. Utbyggnaden beräknades omfatta 500 helårsstudenter (HST) år 2018, fördelat på 43 – 45 HST per lärosäte. I budgetpropositionen för 2018⁶ uttrycktes omfattningen som totalt 2 000 platser på en sommarkurs motsvarande 15 högskolepoäng. Totalt avsatte regeringen 38 miljoner kronor för satsningen år 2018 och aviserade att ytterligare satsningar kunde bli aktuella från och med år 2019. I budgetpropositionen för 2019 uteblev dock den fortsatta satsningen på sommarkurser på grund av de principer som tillämpades för övergångsbudgeten.⁷ Satsningen förlängdes inte heller i vårändringsbudgeten för 2019.

Denna statistiska analys har två syften. UKÄ för inte regelbunden statistik över sommarkurser i dagsläget men planerar att utveckla sådan statistik. Det ena syftet med denna analys är därför att förbereda för framtida statistik och analyser om sommarkurser på grundnivå och avancerad nivå genom att ge en översiktlig bild av utvecklingen av kursutbudet och de registrerade studenterna de senaste tre åren. Det andra syftet är att följa upp effekterna av regeringens uppdrag till elva lärosäten att anordna fler sommarkurser. Därför redovisas utvecklingen av sommarkurserna och de registrerade studenterna med fokus på skillnader mellan utgångsläget år 2017 och utfallet år 2018. Vi undersöker om satsningen har bidragit till ett större utbud av framför allt de sommarkurser som pekades ut som relevanta för uppdraget, om fler studenter har registrerat sig på sommarkurser samt om studenterna tillhörde målgruppen för den särskilda satsningen.

Metod och modell för uppföljning

Uppgifterna har med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB) hämtats från Universitets- och högskoleregistret. Registret innehåller uppgifter från det nationella antagningssystemet som administreras av Universitets- och högskolerådet (UHR) och från lärosätenas studieadministrativa system. Uttag från registret gjordes i april 2019.

Eftersom sommarkurser inte markeras som sådana i det studieadministrativa systemet så identifieras registreringar på sommarkurser genom sökandeuppgifter. Om en individ sökt en viss kurskod som sommarkurs i antagningssystemet och sedan finns registrerad samma år (på antingen höstterminen eller vårterminen) på samma kurskod så antas det vara en sommarkursregistrering.

Uppgifterna om sommarkurser baseras här på kurser där det finns registreringar och kan därför avvika från statistiken över sökande och antagna. Studenter kan exempelvis vara antagna till en kurs utan att registrera sig på kursen och det kan ske antagningar till kurser som inte går genom antagningssystemet. Lärosätena kan ha erbjudit fler sökbara sommarkurser än de sommarkurser som hade registrerade studenter. UKÄ redovisar inte antalet sökbara sommarkurser i denna analys utan hänvisar till statistiken över sökande och antagna till sommarkurser som redovisas av UHR.

Varje individ som varit registrerad på sommarkurser förekommer endast en gång i respektive tabell, där flest av individens registreringspoäng finns. Denna modell för uppföljning innebär en viss undertäckning av antalet registrerade studenter på nivåer

⁶ Prop 2017/18:1, utg.område 16

⁷ Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU1

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

under totalnivå. En student kan exempelvis vara registrerad på sommarkurser på två olika lärosäten samma år, men redovisas här endast på det lärosäte där studenten huvudsakligen studerade sina sommarkurser.

Denna uppföljning använder alltså en modell för att följa upp antalet studenter som bygger på uppgifter från Universitets- och högskoleregistret och uppgifterna kan därför skilja sig från de uppgifter som lärosätena själva tar fram ur sina studieadministrativa system. I vissa fall kan det förekomma att antagningen till en sommarkurs är registrerad på ett visst lärosäte medan studenten sedan är registrerad på ett annat lärosäte. UKÄ:s uppgifter om registrerade studenter avser det lärosäte som verkställer utbildningen.

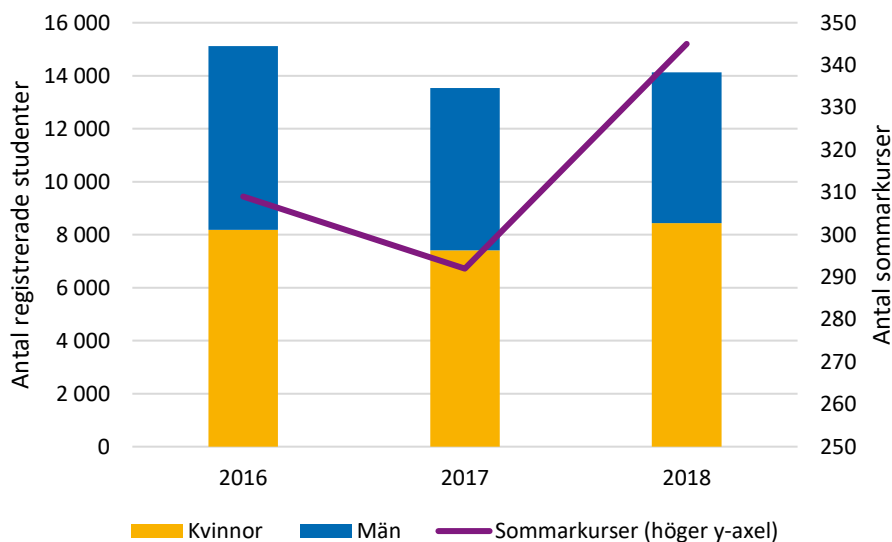
Utifrån stickprov av kursplaner har vi identifierat att ett fåtal sommarkurser som fungerade som förberedelse för annan högskoleutbildning inte gav högskolepoäng, och därmed inte räknas som högskoleutbildning. Dessa kurser ingår i underlaget men utgör en liten andel av de förberedande sommarkurserna.

Resultat

I första delen av detta avsnitt redovisas generella uppgifter om sommarkurser för alla lärosäten för tidsperioden 2016 – 2018, med fokus på förändringen mellan 2017 och 2018. Därefter redovisas specifika uppgifter för de lärosätena som fick i uppdrag att från och med 2018 anordna fler sommarkurser.

Antalet sommarkurser ökar

Figur 1. Antal registrerade studenter på sommarkurser, uppdelat på kön, samt antal sommarkurser med registrerade studenter år 2016 – 2018. Antal sommarkurser visas på höger y-axel.



Antalet genomförda sommarkurser har varierat över de senaste tre åren. År 2016 genomfördes 309 sommarkurser, varefter antalet minskade år 2017 till 292 och därefter

Datum
2019-06-18Reg.nr
52-5-19

ökade till 345 år 2018. Mellan år 2017 och 2018 ökade det totala antalet genomförda sommarkurser med 18 procent.

Även antalet registrerade studenter på sommarkurser har varierat under perioden 2016 – 2018. År 2016 var totalt 15 115 studenter registrerade på sommarkurser och år 2017 minskade antalet till 13 530. År 2018 var antalet studenter på sommarkurser 14 123, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med föregående år.

Antalet sommarkurser på grundnivå har varit fler än antalet kurser på avancerad nivå alla tre åren. År 2018 var andelen kurser på grundnivå 91 procent. Antalet kurser på avancerad nivå minskade mellan 2017 och 2018 från 42 till 32 kurser och antalet registrerade studenter på avancerad nivå minskade samtidigt från 456 till 260 studenter.

De flesta sommarkurser som gavs under perioden 2016 – 2018 har omfattat antingen 7,5 eller 15 högskolepoäng (hp). Varje år har drygt 60 procent av sommarkurserna omfattat 7,5 hp och drygt 20 procent har omfattat 15 hp. Resterande sommarkursers omfattning varierade mellan 1,5 och 30 hp men de flesta omfattade färre än 7,5 hp.

Allt färre män studerar på sommarkurser

Totalt över treårsperioden minskade antalet registrerade studenter på sommarkurser med 992 studenter motsvarande 7 procent. Både antalet kvinnor och antalet män minskade mellan 2016 och 2017, men mellan 2017 och 2018 fortsatte antalet män att minska med 429 (7 procent) medan antalet kvinnor ökade med 1 022 (14 procent). År 2018 bestod sommarkursstudenterna av 60 procent kvinnor och 40 procent män, vilket speglar könsfördelningen bland samtliga registrerade studenter läsåret 2017/18⁸. De föregående två åren var könsfördelningen bland sommarkursstudenterna något jämnare.

Nästan alla lärosäten ökade antalet sommarkurser det senaste året

Alla lärosäten hade inte sommarkurser med registrerade studenter under perioden 2016 – 2018, men de flesta som hade det genomförde fler sommarkurser år 2018 jämfört med år 2017. Störst ökning i antal unika sommarkurser med registrerade studenter gjordes på Mittuniversitetet med 12 sommarkurser och på Lunds universitet med 11 sommarkurser (se tabell 1).

⁸ Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2017/18. Statistiskt meddelande UF 20 SM 1901, UKÄ/SCB

Datum
2019-06-18

 Reg.nr
52-5-19

Tabell 1. Antal sommarkurser med registrerade studenter per lärosäte, 2016 – 2018. Sorterat efter störst antal sommarkurser 2018.

Lärosäte	2016	2017	2018
Uppsala universitet	33	32	38
Göteborgs universitet	27	30	38
Stockholms universitet	31	33	38
Linnéuniversitetet	39	39	38
Mittuniversitetet	31	24	36
Lunds universitet	21	14	25
Umeå universitet	19	22	25
Sveriges lantbruksuniversitet	24	23	22
Luleå tekniska universitet	9	7	11
Malmö universitet	7	8	9
Högskolan i Halmstad	3	6	9
Högskolan Kristianstad	8	9	9
Högskolan i Borås	5	6	7
Linköpings universitet	6	6	6
Högskolan Dalarna	6	1	6
Högskolan i Gävle	9	3	6
Mälardalens högskola	3	3	6
Karlstads universitet	7	6	4
Högskolan i Skövde	7	6	4
Högskolan Väst			3
Blekinge tekniska högskola	4	4	2
Örebro universitet	2	1	1
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	5	4	1
Konstfack		1	1
Kungl. Tekniska högskolan	2	4	
Södertörns högskola	1		
Totalt	309	292	345

Flest sommarkursstudenter på Stockholms universitet

Under hela tidsperioden 2016 – 2018 har Stockholms universitet haft flest registrerade studenter på sommarkurser av alla lärosäten. År 2018 fanns 2 777 registrerade studenter på sommarkurser vid Stockholms universitet, följt av Linnéuniversitetet med 2 459 studenter och Mittuniversitetet med 1 865 studenter (se tabell 2). Förutom att dessa lärosäten har gett flera populära sommarkurser kan de stora studentantalen delvis bero på att många av studenterna läste på distans. Vid Stockholms universitet läste en majoritet av de registrerade sommarkursstudenterna på distans, och på Linnéuniversitetet och Mittuniversitetet var nästan samtliga studenter registrerade på distans samtliga tre år.

På Uppsala universitet ökade antalet registrerade studenter på sommarkurser mest av alla år 2018 jämfört med föregående år, från 997 till 1 534 studenter, vilket var en ökning med 54 procent. Störst relativ ökning av antalet sommarkursstudenter år 2018 jämfört med föregående år skedde dock på Högskolan i Halmstad, där antalet studenter mer än fördubblades.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

Tabell 2. Antal registrerade studenter på sommarkurser per lärosäte, 2016 – 2018. Sorterat efter störst antal registrerade studenter 2018.

Lärosäte	2016	2017	2018
Stockholms universitet	2 669	2 741	2 777
Linnéuniversitetet	1 885	2 078	2 459
Mittuniversitetet	1 889	1 425	1 865
Uppsala universitet	1 085	997	1 534
Göteborgs universitet	1 494	1 346	1 489
Umeå universitet	427	707	706
Mälardalens högskola	212	572	629
Lunds universitet	416	447	596
Högskolan Kristianstad	380	413	369
Sveriges lantbruksuniversitet	294	301	313
Högskolan i Gävle	1 634	118	257
Linköpings universitet	198	254	253
Högskolan Väst			154
Högskolan i Halmstad	35	59	132
Blekinge tekniska högskola	180	157	120
Malmö universitet	117	128	119
Högskolan i Borås	61	71	114
Högskolan Dalarna	361	103	85
Karlstads universitet	164	175	74
Luleå tekniska universitet	52	42	31
Örebro universitet	43	18	20
Konstfack		23	15
Högskolan i Skövde	179	402	8
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	78	102	<5
Kungl. Tekniska högskolan	1 256	851	
Södertörns högskola	6		
Totalt	15 115	13 530	14 123

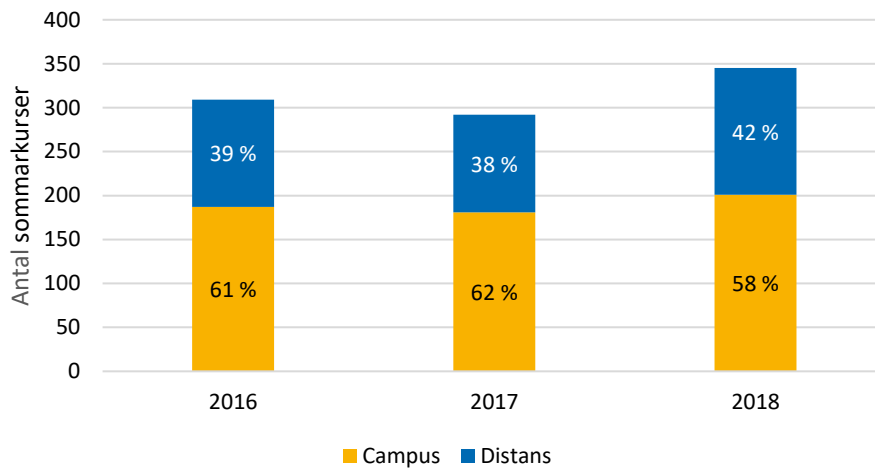
De flesta studenter läste sommarkurser på distans

År 2018 gavs 58 procent av sommarkurserna på campus och 42 procent på distans (se figur 2). Antalet sommarkurser på distans ökade med 33 kurser mellan år 2017 och 2018 vilket motsvarar en ökning med 30 procent.

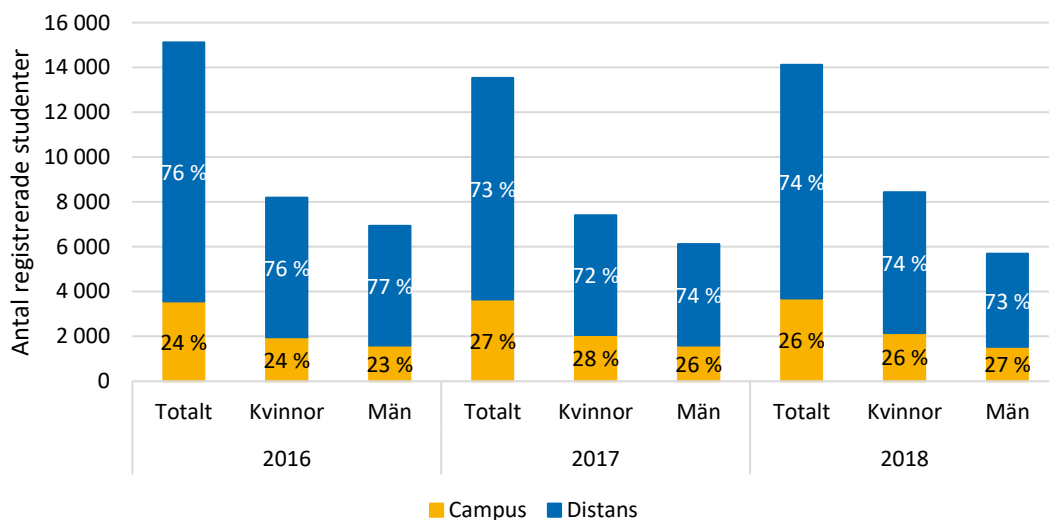
Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

Figur 2. Antal sommarkurser som gavs på campus respektive på distans samt fördelning i procent, 2016 – 2018.



Figur 3. Antal registrerade studenter på sommarkurser uppdelat på kön och studieform, samt fördelning i procent, 2016 – 2018.



Studenterna på sommarkurser kan delas in i campus- respektive distansstudenter utifrån i vilken studieform studenten hade merparten av sina registrerade poäng.⁹ Andelen studenter som huvudsakligen läste sommarkurser på distans har varit omkring 75 procent åren 2016 – 2018 (se figur 3). Distansstudenterna på sommarkurser har alltså varit betydligt fler än campusstudenterna trots att merparten av sommarkursutbudet de senaste tre åren har getts på campus, som framgår av figur 2. År 2018 var antalet distansstudenter

⁹ I UKÄ:s officiella statistik över registrerade studenter förekommer även en kategori med studenter som studerar både på distans och på campus, men denna kategori förekommer inte i underlaget för denna analys.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

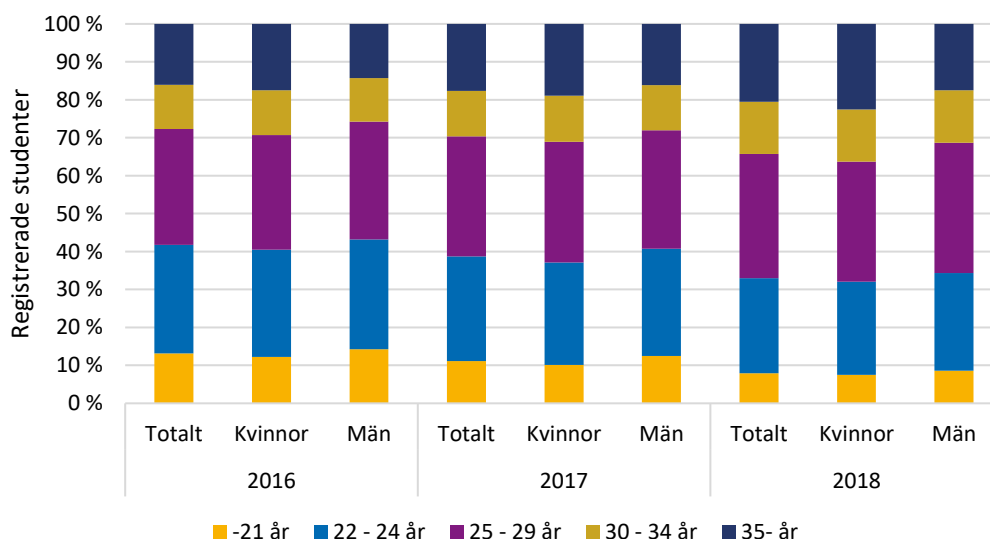
på sommarkurser 10 433 och antalet campusstudenter 3 690. Jämfört med året innan ökade antalet distansstudenter med 6 procent och antalet campusstudenter med 1 procent. Könsfördelningen inom respektive studieform har varit ungefär 60 procent kvinnor och 40 procent män över hela tidsperioden.

Fler studenter äldre än 25 år läste sommarkurser

Medianåldern bland sommarkursstudenterna har under perioden 2016 – 2018 stigit från 25,9 år till 27,0 år. Kvinnorna hade år 2018 en något högre medianålder än männen, 27,3 år respektive 26,8 år. Sommarkursstudenterna hade en högre medianålder jämfört med den totala populationen registrerade studenter där medianåldern läsåret 2017/18 var 25,5 år.¹⁰

Studenter mellan 25 och 29 år utgjorde en tredjedel av sommarkursstudenterna år 2018 och var därmed den största åldersgruppen. Andelen sommarkursstudenter som var 21 år eller yngre var 8 procent, och antalet studenter i den åldersgruppen har minskat över hela tidsperioden med 5 procentenheter. Även åldersgruppen 22 – 24 år har minskat sett till hela perioden, från 29 procent till 25 procent. Samtidigt har åldersgrupperna med studenter som är 25 år eller äldre ökat. Störst ökning 2016 – 2018 skedde för åldersgruppen 35 år eller äldre, med 6 procentenheter. Sammantaget utgjorde studenter som var 25 år eller äldre 67 procent av sommarkursstudenterna år 2018.

Figur 4. Registrerade studenter på sommarkurser fördelade efter ålder och kön, 2016 – 2018. Procent



Flest studenter läste sommarkurser inom matematik

De ämnesgrupper där det fanns flest genomförda sommarkurser år 2018 var biologi (43 kurser), musik samt litteraturvetenskap (16 kurser vardera). Sett till det totala antalet registrerade studenter på sommarkurser var däremot de största ämnesgrupperna år 2018

¹⁰ Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2017/18. Statistiskt meddelande UF 20 SM 1901, UKÄ/SCB

Datum
2019-06-18

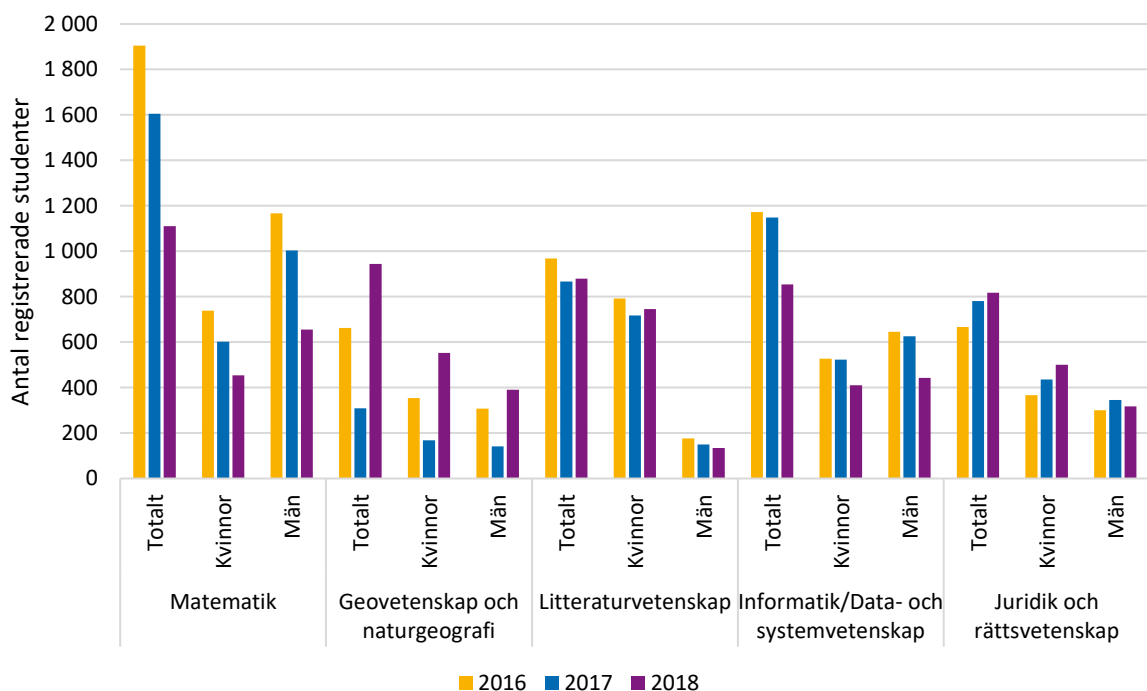
 Reg.nr
52-5-19

matematik (1 110 studenter), geovetenskap och naturgeografi (944 studenter) och litteraturvetenskap (880 studenter), som framgår av figur 5.

Matematik har varit den största ämnesgruppen för sommarkurser sett till antalet registrerade studenter under hela perioden 2016 – 2018. Detta kan till stor del förklaras av ett fåtal sommarkurser inom förberedande matematik som getts av Stockholms universitet och Göteborgs universitet och som lockat många studenter. Antalet studenter inom ämnesgruppen minskade dock med 31 procent mellan 2017 och 2018. Samtidigt har antalet studenter inom geovetenskap och naturgeografi ökat kraftigt år 2018 jämfört med föregående år och även här har ett fåtal stora kurser som gavs av Stockholms universitet och Göteborgs universitet stått för merparten av antalet studenter inom ämnesgruppen.

Könsfördelningen inom de fem största ämnesgrupperna har varit som mest ojämn inom litteraturvetenskap, med 85 procent kvinnor och 15 procent män år 2018. Mest jämn var könsfördelningen år 2018 inom informatik/data- och systemvetenskap där andelen män var 52 procent och andelen kvinnor 48 procent.

Figur 5. Antal registrerade studenter på sommarkurser uppdelat på kön och de fem största ämnesgrupperna, 2016 – 2018.



Fristående kurser vanligt vid sidan av sommarkurserna

För att ta reda på mer om studenterna på sommarkurser har vi undersökt om de studerade på andra högskoleutbildningar samma år som de läste sommarkurser. För att få en uppgift per individ har registrering på yrkesexamensprogram prioriterats och därefter flest registreringspoäng.

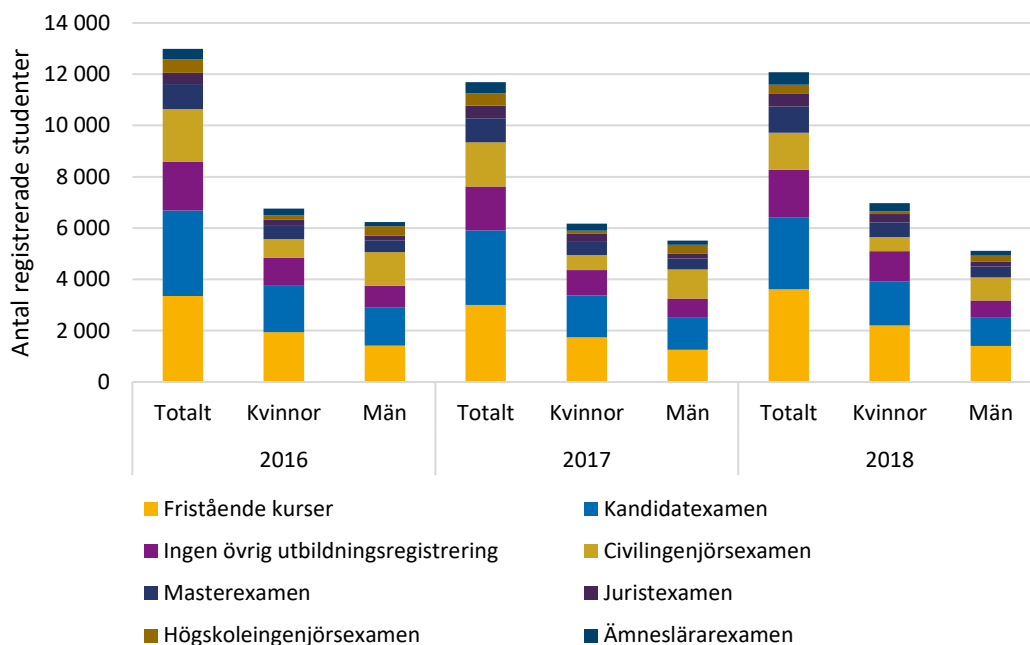
År 2018 var 3 619 (26 procent) av sommarkursstudenterna registrerade på fristående kurser i övrigt samma år, och det var därmed den vanligaste övriga

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

utbildningsregistreringen det året. Näst vanligast var att samtidigt studera på en utbildning mot en kandidatexamen och det gjorde 2 801 studenter (20 procent) år 2018 (se figur 6). Om man däremot ser till det sammanlagda antalet studenter som var registrerade på något yrkesexamensprogram samma år, så utgjorde denna grupp 31 procent av sommarkursstudenterna år 2018, fördelade på 45 olika yrkesexamensprogram. Andelen som var registrerade på något yrkesexamensprogram minskade med 3 procentenheter jämfört med år 2017. Den vanligast förekommande registreringen på yrkesexamensprogram år 2018 var civilingenjörsexamen och därefter juristexamen. År 2018, liksom de föregående två åren, var 13 procent av sommarkursstudenterna inte registrerade på någon annan högskoleutbildning utöver sommarkurser.

Figur 6. Antal registrerade studenter på sommarkurser uppdelat på kön och de åtta vanligaste utbildningarna där studenterna var registrerade i övrigt gällande år, 2016 – 2018.



Färre utan tidigare studier läste sommarkurser

Nu övergår vi till att undersöka inom vilka områden studenterna på sommarkurser huvudsakligen har studerat tidigare, samt hur många studenter som inte hade tagit några högskolepoäng i Sverige innan de läste sommarkurser. Om detta finns det uppgifter för åren 2017 – 2018.

År 2018 hade 94 procent av studenterna på sommarkurser tidigare avklarade studier, jämfört med 92 procent år 2017. Av de som hade avklarade studier hade 4 305 studenter (32 procent) år 2018 tidigare huvudsakligen studerat samhällsvetenskap, juridik, handel, administration och det var därmed den vanligaste inriktningen (se tabell 3). Samma år var det 777 sommarkursstudenter (6 procent) som inte hade några tidigare avklarade studier, jämfört med 1060 studenter (8 procent) år 2017. Det senaste året studerade 23 procent av studenterna utan tidigare studier sommarkurser inom matematik, där det förekommer flera kurser som är förberedande för senare

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

högskolestudier. Bland de som tidigare huvudsakligen hade studerat inom pedagogik och lärarutbildning var könsfördelningen mest ojämn, 80 procent kvinnor och 20 procent män år 2018. Könsfördelningen var år 2018 helt jämn bland de sommarkursstudenter som tidigare hade studerat naturvetenskap, matematik och data.

Tabell 3. Antal registrerade studenter på sommarkurser uppdelat på kön och huvudsaklig inriktning på tidigare studier, 2017 – 2018. Antalen är avrundade till närmaste tiotal.

Studieinriktning	2017			2018		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	3 789	2 290	1 499	4 305	2 713	1 592
Humaniora och konst	2 331	1 414	917	2 655	1 735	920
Naturvetenskap, matematik och data	2 406	1 145	1 261	2 262	1 141	1 121
Teknik och tillverkning	2 280	820	1 460	2 040	815	1 225
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	757	544	213	989	769	220
Pedagogik och lärarutbildning	656	533	123	806	646	160
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	123	60	63	124	58	66
Tjänster	90	52	38	122	81	41
Okänd	38	27	11	43	30	13
Inga tidigare studier	1 060	525	535	777	444	333
Totalt	13 530	7 410	6 120	14 123	8 432	5 691

Har satsningen på sommarkurser gett effekt?

Regeringens satsning på sommarkurser från och med år 2018 hade två huvudsakliga syften: att möjliggöra för studenter att snabbare nå en lärarexamen och att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare. De elva lärosäten som berördes av uppdraget skulle prioritera att anordna sommarkurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan, svenska som andraspråk och behörighetskompletterande kurser riktade till idrottslärare.

I detta avsnitt följer vi upp utfallet genom att jämföra ett antal indikatorer mellan år 2017 och 2018 som kan visa om satsningen har haft effekt. Här redovisas endast uppgifter om genomförda sommarkurser och registrerade sommarkursstudenter på de lärosäten som fick i uppdrag att anordna fler sommarkurser utifrån regeringens prioriteringar: Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet, Malmö universitet, Mälardalens högskola, Högskolan Dalarna och Högskolan Kristianstad. Uppgifterna bygger på en särskild modell för uppföljning och kan skilja sig från de uppgifter om registrerade studenter på sommarkurser som lärosätena själva tar fram ur sina studieadministrativa system (se metodavsnitt).

Av dessa elva lärosäten hade alla utom två genomfört fler sommarkurser år 2018 jämfört med år 2017. Totalt på dessa lärosäten ökade antalet sommarkurser från 215 till 268, motsvarande 25 procent, mellan 2017 och 2018. Antalet registrerade studenter ökade sammanlagt med 15 procent mellan år 2017 och 2018, jämfört med en ökning på 4 procent totalt för alla lärosäten.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

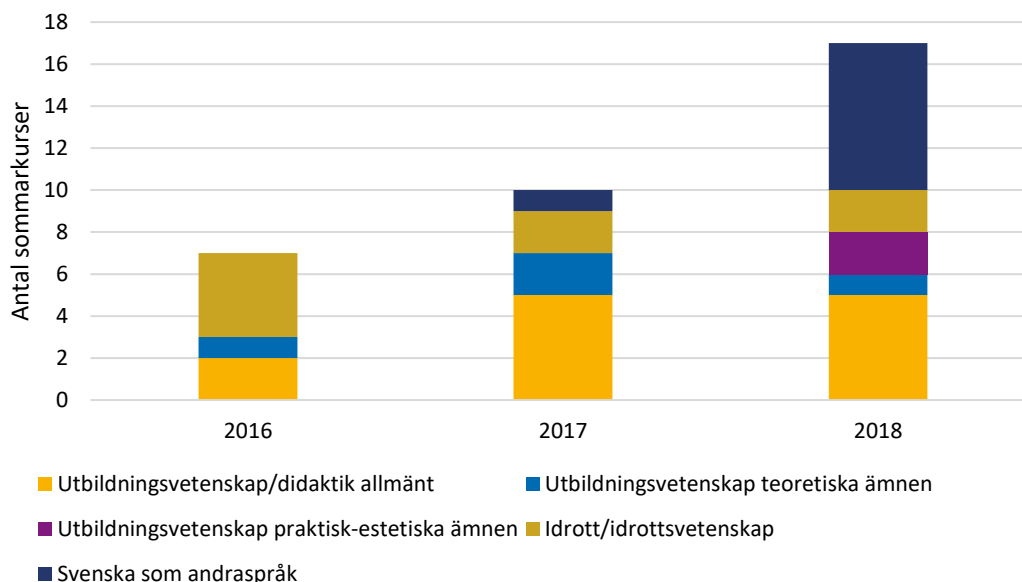
Fler sommarkursstudenter inom svenska som andraspråk

Till att börja med redovisar vi utvecklingen av antalet sommarkurser som har identifierats som relevanta för uppdraget, samt antalet registrerade studenter på dessa kurser. Kurserna har identifierats genom två olika klassificeringssystem: dels utbildningsområde och dels ämnesgrupp. Båda klassificeringssystemen har använts för att komplettera urvalet och identifiera de kurser som inte täcks in av respektive system var för sig.

Kurser som klassificerats till utbildningsområdet Undervisning antas vara kurser som är relevanta för lärarutbildning. Kurser som tillhör någon av ämnesgrupperna utbildningsvetenskap/didaktik allmänt, utbildningsvetenskap teoretiska ämnen, utbildningsvetenskap praktisk/estetiska ämnen, svenska som andraspråk, och idrott/idrottsvetenskap (som kan vara behörighetsgivande för idrottslärare) antas också vara relevanta för uppdraget. Det kan även finnas kurser som har klassificerats till andra utbildningsområden och ämnesgrupper som är relevanta för lärarstudenter och obehöriga lärare, exempelvis några av de sommarkurser som har getts inom pedagogik. Dessa kurser är dock svåra att identifiera utan en mer omfattande granskning av kursinnehållet. Detta urval ger därmed en översiktlig bild av utfallet avseende kurser som är relevanta för uppdraget.

Antalet genomförda sommarkurser inom utbildningsområdet Undervisning ökade från 2 kurser 2017 till 3 kurser 2018. Kurserna gavs av Göteborgs universitet, Mittuniversitetet och Högskolan Kristianstad. På sommarkurser inom detta område fanns totalt 23 registrerade studenter år 2017, och 35 studenter år 2018.

Figur 7. Antal genomförda sommarkurser inom ett urval av ämnesgrupper, 2016 – 2018. Visar endast genomförda sommarkurser på de elva lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser enligt regeringens prioriteringar.



Antalet genomförda sommarkurser inom någon av de utbildningsvetenskapliga ämnesgrupperna, svenska som andraspråk och idrott/idrottsvetenskap ökade sammanlagt från 10 till 17 kurser (se figur 7). Avseende registrerade studenter på dessa sommarkurser

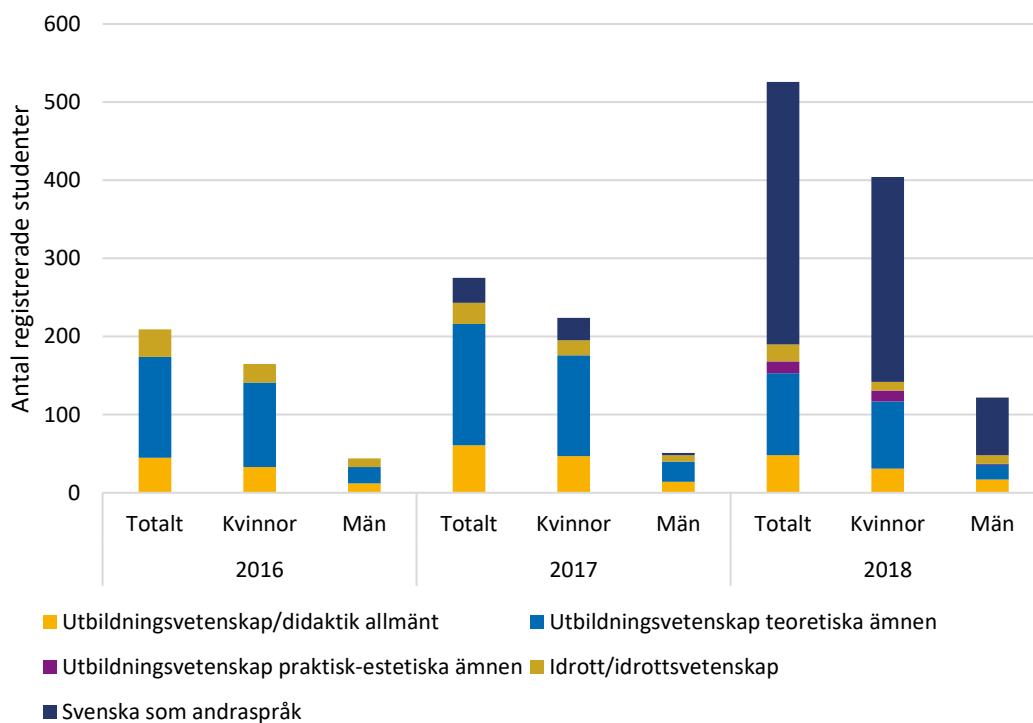
Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

ökade antalet studenter inom svenska som andraspråk betydligt år 2018 jämfört med föregående år, från 32 till 336 registrerade studenter. Däremot minskade antalet registrerade studenter inom de utbildningsvetenskapliga ämnesgrupperna sammanlagt från 216 till 168 studenter, och antalet studenter inom idrott/idrottsvetenskap från 27 till 22 studenter, jämfört med år 2017 (se figur 8).

Sammantaget ökade både antalet sommarkurser och registrerade studenter på kurser som var relevanta utifrån regeringens prioriteringar år 2018 jämfört med år 2017. Utifrån klassificering enligt utbildningsområde skedde en liten ökning av antalet kurser och registrerade studenter inom området Undervisning. Utifrån ämnesklassificering skedde hela ökningen av antalet kurser och antalet registrerade studenter inom ämnesgruppen svenska som andraspråk, medan antalet sommarkurser och studenter inom övriga ämnesgrupper som identifierats som relevanta minskade.

Figur 8. Antal registrerade studenter på sommarkurser inom ett urval av ämnesgrupper, uppdelat på kön, 2016 – 2018. Visar endast registrerade studenter på de elva lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser.



Fler lärarstudenter läste sommarkurser

I detta och de två följande avsnitten redovisar vi uppgifter om tre grupper av studenter. Först de som studerat mot någon lärarexamen samma år som de studerade sommarkurser. Därefter de studenter som tidigare studerat huvudsakligen inom inriktningen pedagogik och lärarutbildning. Slutligen de sommarkursstudenter som samma år var verksamma som lärare. Observera att grupperna kan överlappa varandra men att de här presenteras

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

var för sig. Liksom i föregående avsnitt redovisas endast de studenter som varit registrerade på de elva lärosäten som berördes av satsningen på sommarkurser.

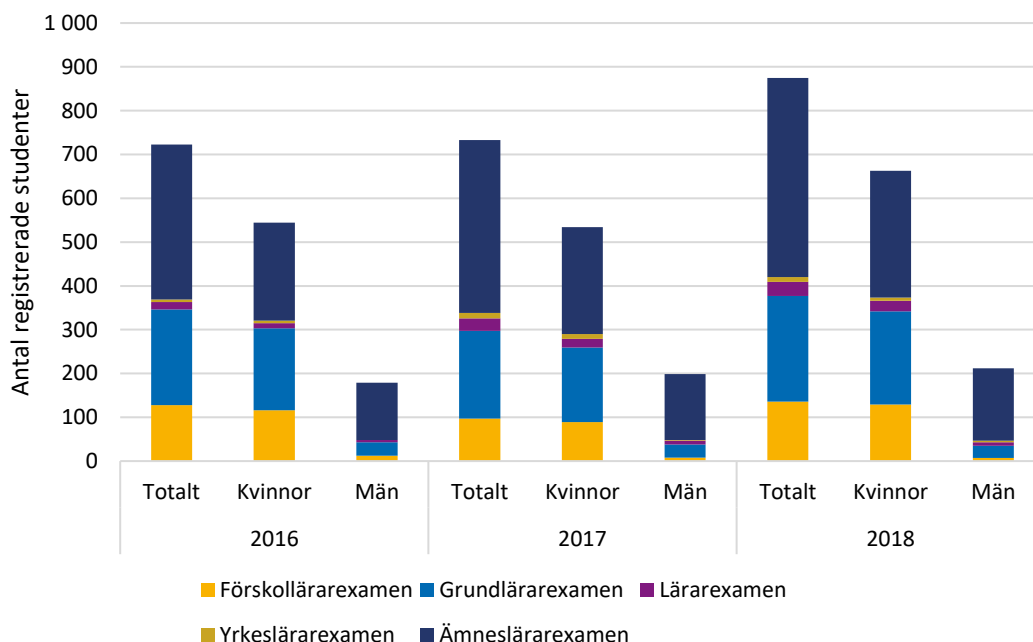
En indikator på att satsningen haft effekt är om fler studenter som samtidigt var registrerade på en lärarutbildning valde att läsa sommarkurser. Lärarutbildningarna som redovisas här är de utbildningar som leder till förskolläraryrkes-, grundläraryrkes-, ämnesläraryrkes-, yrkesläraryrkes- eller lärarexamen.¹¹

År 2018 var det totalt 875 studenter på sommarkurser som samma år var registrerade på någon av dessa utbildningar, vilket var en ökning med 142 studenter eller 19 procent jämfört med föregående år. Av dessa var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Totalt drygt hälften av studenterna var registrerade på en utbildning mot ämneslärarexamen.

Av de studenter som samma år var registrerade på en lärarutbildning studerade 110 (13 procent) sommarkurser inom ämnesgruppen svenska som andraspråk år 2018. Samma år studerade 77 (9 procent) lärarstudenter på sommarkurser inom någon av de utbildningsvetenskapliga ämnesgrupperna.

Sammantaget ökade alltså antalet lärarstudenter som läste sommarkurser år 2018 jämfört med föregående år på de lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser som skulle vara relevanta för att nå en lärarexamen.

Figur 9. Antal registrerade studenter på sommarkurser som samma år var registrerade på en lärarutbildning, uppdelat på kön och typ av lärarexamen, 2016 – 2018. Visar endast registrerade studenter på de elva lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser.



¹¹ Urvalet av examina omfattar även de studenter som deltar i de särskilda lärarutbildningssatsningarna kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), kompletterande utbildning för personer med utländsk lärarexamen (ULV) och vidareutbildning av lärare som saknar examen (VAL II). Studenter inom KPU registreras på utbildning mot ämneslärarexamen. Studenter inom ULV och VAL II registreras på utbildning mot lärarexamen.

Datum
2019-06-18Reg.nr
52-5-19

Fler sommarkursstudenter med tidigare studier inom pedagogik och lärarutbildning

Ett annat sätt att undersöka om satsningen haft effekt är att titta på hur många studenter som tidigare studerat huvudsakligen inom pedagogik och lärarutbildning som läste sommarkurser.

Som framgick av figur 6 ökade antalet sommarkursstudenter med tidigare studier på de flesta inriktningar 2018 jämfört med 2017 på alla lärosäten totalt, och så även på de lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser. På dessa lärosäten år 2018 var antalet sommarkursstudenter med tidigare studier inom pedagogik och lärarutbildning 728, varav 80 procent var kvinnor och 20 procent män. Det var en ökning med 167 studenter eller 30 procent jämfört med föregående år. Studenterna som tidigare studerat pedagogik och lärarutbildning utgjorde 6 procent av de registrerade studenterna på sommarkurser på de elva lärosätena år 2018 vilket var en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år.

Vi ser alltså att antalet studenter med tidigare studier inom huvudsakligen pedagogik och lärarutbildning ökade på de lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser som skulle vara relevanta för en lärarexamen.

Fler verksamma lärare läste sommarkurser

Ett ytterligare syfte med satsningen var att möjliggöra för lärare som saknar lärarlegitimation att studera till en lärarexamen genom sommarkurser. Kurserna skulle även kunna utgöra kompetensutveckling för behöriga lärare.¹²

År 2018 läste 592 studenter sommarkurser på dessa lärosäten samma år som de var verksamma som lärare, vilket var en ökning med 183 studenter (45 procent) jämfört med år 2017 (se figur 10). Av dessa studenter var 69 procent kvinnor och 31 procent män och könsfördelningen var densamma båda åren. Andelen sommarkursstudenter som samma år tjänstgjorde som lärare utgjorde 5 procent av det totala antalet registrerade studenter på sommarkurser på dessa lärosäten år 2018, vilket var ökning med en procentenhet jämfört med föregående år. Mer än hälften av studenterna var registrerade vid antingen Linnéuniversitetet, Stockholms universitet eller Mittuniversitetet.

Av de som tjänstgjorde som lärare år 2018 var 95 studenter (16 procent) registrerade på sommarkurser inom ämnesgruppen svenska som andraspråk och 37 studenter (6 procent) var registrerade på sommarkurser inom någon av de utbildningsvetenskapliga ämnesgrupperna. Det var dock inga tjänstgörande lärare detta år som läste sommarkurser inom ämnesgruppen idrott/idrottsvetenskap.

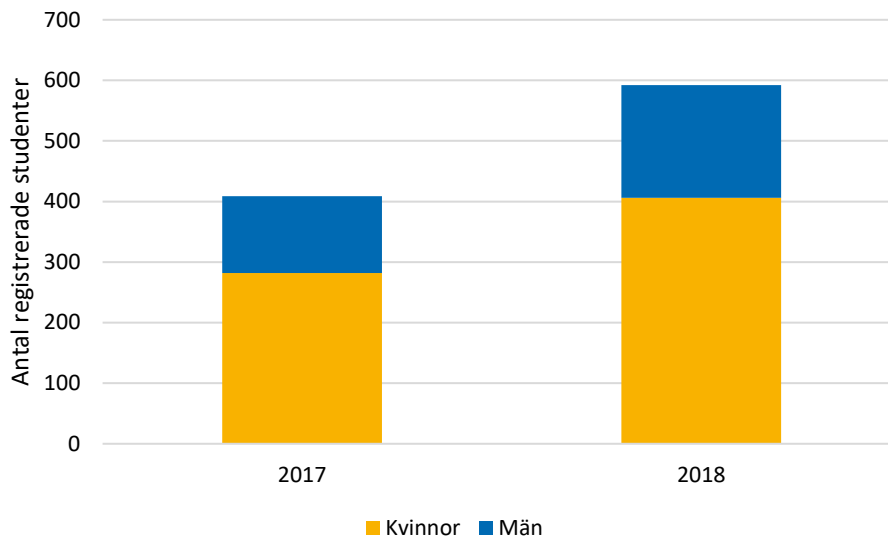
Sammanfattningsvis ökade alltså antalet verksamma lärare som läste sommarkurser år 2018 jämfört med föregående år på de lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser som skulle vara relevanta som vidareutbildning eller kompetensutveckling för lärare.

¹² UKÄ har tagit hjälp av SCB för att ta fram uppgifter om hur många personer som förekom som tjänstgörande lärare i Skolverkets register över pedagogisk personal samma år som de studerade sommarkurser år 2017 – 2018. Personerna var tjänstgörande lärare i någon av skolformerna förskoleklass, fritidshem, grundskola, särskola, gymnasieskola, Komvux eller SFI.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

Figur 10. Antal registrerade studenter på sommarkurser som samma år tjänstgjorde som lärare, uppdelat på kön, 2017 – 2018. Visar endast registrerade studenter på de elva lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser.



Sammanfattning

Antalet genomförda sommarkurser ökade under perioden 2016 – 2018 men antalet registrerade studenter på sommarkurser minskade sett till hela perioden. Efter en minskning 2016 – 2017 ökade dock antalet studenter på sommarkurser år 2018 jämfört med föregående år. Under perioden har allt färre män, men allt fler kvinnor, varit registrerade på sommarkurser. Könsfördelningen bland studenterna på sommarkurser motsvarar ungefär könsfördelningen bland samtliga registrerade studenter.

Studenter på sommarkurser var i genomsnitt äldre än i den totala studentpopulationen och medianåldern har höjts under tidsperioden. Omkring 60 procent av sommarkurserna under perioden gavs på campus men tre fjärdedelar av de registrerade studenterna läste huvudsakligen på distans, vilket innebär att sommarkurserna på distans har fler studenter per kurs.

Under hela perioden 2016 – 2018 var 13 procent av studenterna inte registrerade på någon högskoleutbildning utöver sommarkurserna samma år. Eventuellt använde dessa studenter sommarkurser som fortbildning. Färre studenter utan tidigare avklarade högskolestudier, men fler med tidigare studier, studerade på sommarkurser år 2018 jämfört med föregående år. Sammantaget kan detta tyda på att en grupp studenter väljer att läsa sommarkurser som en form av livslångt lärande, eller för att komplettera studier under ordinarie läsår, och att dessa studenter blir allt fler.

Utfallet av uppdraget till elva lärosäten att anordna fler sommarkurser utifrån regeringens prioriteringar från och med år 2018 blev att både antalet sommarkurser och antalet studenter på sommarkurser ökade i större utsträckning på de berörda lärosätena än för alla lärosäten totalt jämfört med året innan. Betydligt fler studenter läste sommarkurser inom svenska som andraspråk, men någon ökning inom

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-5-19

utbildningsvetenskap eller idrottsvetenskap kunde inte ses med denna modell för uppföljning.

Den huvudsakliga målgruppen för satsningen omfattade studenter på lärarutbildningar och verksamma lärare. 19 procent fler studenter som var registrerade på en lärarutbildning, främst ämneslärarstudenter, läste sommarkurser efter satsningen. Antalet studenter som tidigare huvudsakligen hade studerat inom inriktningen pedagogik och lärarutbildning ökade med 30 procent. Antalet sommarkursstudenter som samma år var verksamma som lärare ökade med 45 procent, men dessa studenter utgjorde en liten andel, 5 procent, av det totala antalet studenter på sommarkurser. Även om vi inte känner till huruvida dessa studenter läste sommarkurser för att inkludera kurserna i en lärarexamen eller som kompetensutveckling, så verkar det som att satsningen på sommarkurser har möjliggjort för fler lärarstudenter och lärare att studera på sommaren.

Flera av de lärosäten som hade i uppdrag att anordna fler sommarkurser nämner i sina årsredovisningar för 2018 att uppdraget hade en förhållandevis kort planeringshorisont inför år 2018 men att fler sommarkurser planeras till år 2019. Trots den förhållandevis korta uppföljningstiden och planeringshorisonten för lärosätena så tyder resultaten på att fler relevanta sommarkurser kan ha en viss effekt på att motverka lärarbristen.